

International Conference on The Second Phase of the Islamic Revolution : دومین همایش بین المللی گام دوم انقلاب اسلامی :

The School of Martyr Soleimani ;

مکتب شهید سلیمانی

A Model for Training Jihadi Civilization-Making Managers

الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز

International Conference on The School of Martyr Soleimani (ICSMS 2021)

Presenting the moral and belief model of managers from the perspective of Martyr Soleimani (based on the characteristics of martyr commanders)

Ali moazami goodarzi¹

Abstract

The role of managers in the flourishing and transformation of society is not hidden from anyone, therefore, drawing a moral and belief model for managers is also very important, so we to obtain a moral and belief model of managers of Shahid Soleimani school as a school that is loved by individuals People of the society, a special lady and the use of Martyr Soleimani's speeches, we found that from the perspective of Martyr Soleimani, martyr commanders are exemplary managers and role models of community leaders. In the continuation of the research, in order to access the moral and doctrinal characteristics of the martyred commanders, we collected data by library method (memoirs and statements of the Supreme Leader, lectures and notes of Martyr Soleimani, interviews and books of experts), then using From the content analysis method, we analyzed the data and reached 32 basic themes, with the analysis of 39 basic themes, 10 organizational themes and by analyzing them, we reached three comprehensive themes, which provide a unique finding of the ethical and belief dimensions of managers. Martyr Soleimani's perspective has been drawn based on the characteristics of martyr commanders, because in other researches, mainly the role models of martyr commanders have not been considered for managers, or only Martyr Soleimani has been used to provide a model

Keywords: Martyred commanders; Managers; Landscape of Martyr Soleimani ; Moral and doctrinal patterns

¹ Scholar level two of the seminary of Qom, Medina Al-Walayeh Institute, Qom, Iran.
alimoazami110@chmail.ir

ارائه الگوی اخلاقی و اعتقادی مدیران از منظر شهید سلیمانی (با تکیه بر ویژگی های فرماندهان شهید)

علی معظمی گودرزی^۱

چکیده

نقش مدیران در شکوفایی و تحول جامعه بر کسی پوشیده نیست، به همین جهت ترسیم الگوی اخلاقی و اعتقادی برای مدیران نیز از اهمیت بالایی برخوردار است، در نتیجه ما برای به دست آوردن الگوی اخلاقی و اعتقادی مدیران مکتب شهید سلیمانی به عنوان مکتبی که محبوب آحاد افراد جامعه است، با نوآوری خاصی و استفاده از سخنرانی های شهید سلیمانی، دریافتیم که از منظر شهید سلیمانی، فرماندهان شهید، مدیرانی نمونه و الگوهای مدیران جامعه محسوب می شوند. در ادامه پژوهش جهت دسترسی به ویژگی های اخلاقی و اعتقادی فرماندهان شهید، با روش کتابخانه ای (خاطرات و بیانات مقام معظم رهبری، سخنرانی و یادداشت های شهید سلیمانی، مصاحبه ها و کتاب های افراد صاحب نظر) داده ها را جمع آوری کردیم، سپس با استفاده از روش تحلیل مضمون، داده ها را تحلیل کرده و به ۳۹ مضمون پایه رسیدیم، با تحلیل ۳۹ مضمون پایه، به ۱۰ مضمون سازمان دهنده و با تحلیل آن ها به سه مضمون فراگیر رسیدیم که یافته ای منحصر به فرد از ابعاد اخلاقی و اعتقادی مدیران را از منظر شهید سلیمانی و با تکیه بر ویژگی فرماندهان شهید ترسیم کرده است، زیرا در سایر پژوهش ها یا به الگو بودن فرماندهان شهید برای مدیران توجه نشده و یا فقط از شهید سلیمانی جهت ارائه الگو استفاده شده است.

کلیدواژه ها: فرماندهان شهید؛ مدیران؛ منظر شهید سلیمانی؛ الگوهای اخلاقی و اعتقادی

^۱ دانش پژوه سطح دو حوزه علمیه قم، موسسه فقهی تفسیری مدینه الولایه، قم، ایران؛ alimoazami110@chmail.ir

مقدمه

امروزه یکی از دغدغه‌های اصلی حکومت‌ها، داشتن مدیران و فرماندهان کارآمد و لایق است تا توان توسعه و بالندگی خود را افزایش دهند (دهقانی پوده و پاشایی ۱۳۹۹: ۱۴)، بالاتر از این، تحول و تنزیه جامعه همواره از نیازهای اساسی یک جامعه جهت پویایی آن است و مدیران نیز یکی از ارکان اساسی تحول و تنزیه جامعه می‌باشند. اولین چیزی که اثر بر تنزیه جامعه دارد و بر تربیت جامعه دارد، مدیران جامعه هستند، اگر فکر مدیر و رفتار مدیر، یک رفتاری بود که به آن اصولی که بیان می‌کند، اعتقاد داشت، این اثرگذار است (دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه جامع امام حسین، ۱۳۹۹). سه مسئله در تحول جامعه اثرگذار است، چه جامعه دفاع مقدس باشد، چه جامعه بزرگ امروز ما... سوم مدیرهای این امرند، آن کسانی که می‌خواهند این سیاست را اجرایی کنند، دلیل آن پاکی دوران دفاع مقدس، یکی از دلایل اساسی اش مدیریت پاک شهیدان بوده است (همان، ۱۳۹۹). از این رو که جامعه‌ی ما نیز، جهت حفظ و پویایی خود و افزایش توسعه و توان بالندگی، نیاز به مدیران کارآمد و لایق دارد، ترسیم الگوی اخلاقی و اعتقادی صحیح، جهت استفاده‌ی مدیران، برای رسیدن به آن قله‌ی اخلاقی و اعتقادی ضروری است. تجلی این الگو را در مکتب شهید سلیمانی دوران دفاع مقدس است. دوران دفاع مقدس، یک مدل است، یک الگوست، که مدل رفتاری حقیقی دینی، اخلاقی مدیریتی را در ابعاد گوناگون به نمایش درآورده است (همان، ۱۳۹۹). بسیاری معتقدند که الگوی شفافبخش مدیریت کشور در برهه‌ی کنونی بازگشت به الگوی فرماندهان جنگ در دوره‌ی دفاع مقدس است. (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، ۱۳۹۸). آن چیزی که هیچ شبهه‌ای را بر جنگ وارد نمی‌کند، شیوه‌ی مدیریت و اداره‌ی دفاع مقدس خصوصاً آنجایی که فرماندهان شهید ما اداره‌کننده‌ی آن بودند (پیشین، ۱۳۹۹). همچنین شهید سلیمانی در سخنرانی‌های خود پارها با اشاره به سنت‌شکنی‌های فرماندهان شهید در ابعاد مدیریتی و جامعیت آن‌ها اشاره می‌کند که مؤید این مطلب است که از منظر شهید سلیمانی فرماندهان شهید مدیران نمونه‌ای هستند که الگوی مدیران جامعه محسوب می‌شوند. لذا این فرماندهان شهید الگوهای ناب اخلاقی و اعتقادی مدیران امروز می‌باشند، پس ارائه ویژگی‌های اخلاقی و اعتقادی این فرماندهان شهید، جهت الگوبرداری مدیران، امری واجب و ضروری بود، لذا ما در این مقاله بر آن شدیم تا به سؤال «الگوی مدیران مکتب شهید سلیمانی چه کسانی هستند و

ویژگی‌های اخلاقی و اعتقادی آنان چیست؟» پاسخ داده و با ترسیم ویژگی‌های اخلاقی و اعتقادی فرماندهان شهید، ایشان را به‌عنوان الگوهای مدیران مکتب شهید سلیمانی معرفی کرده‌ایم.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مدیر

رهبر یا مدیر اصطلاحاً به کسی گفته می‌شود که می‌تواند کوشش و فعالیت‌های افراد را برای رسیدن به هدف یا اهداف معینی هماهنگ و به طرز شایسته‌ای سازمان دهد. (خلعتبری و صداقت به نقل از ابراهیمی، ۱۳۹۳). مدیریت، هنر، روش و سازوکاری برای هدایت، هماهنگی، نظارت بر دیگران با بهره‌گیری از همه منابع و امکانات در راستای رسیدن به مأموریت، رسالت و اهداف مطلوب سازمانی با حداکثر کارایی است... این‌گونه است که (خداوند) مدیریت را به پیامبران و مؤمنانی با ویژگی‌ها و شرایط خاص واگذار کرده است. (گرگانی، ۱۳۹۰)

ویژگی‌های مدیر

پژوهش‌هایی مختلفی باهدف ارائه ویژگی‌های مدیران انجام شده است. صائمیان (۱۳۹۳) در بیان ویژگی‌های مدیران در بخش ارزش‌ها و باورها: داشتن خودآگاهی (مدیریت بر خود) و پایبندی به اخلاق حرفه‌ای، در سبک زندگی: مثبت‌اندیشی، نظم و انضباط و پیشگامی و در هنجارهای اجتماعی: قانون‌مداری، مشارکت اجتماعی و میزان کسب اعتماد عمومی را از شاخص‌های دارای وزن معنادار در کنار سایر ویژگی‌ها دانسته است.

پورکریمی و صداقت (۱۳۹۳)، به نقل از غفاریان به مؤلفه‌های شایستگی اشاره کرده که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: دانش و معلومات حرفه‌ای و مهارت‌ها (مهارت‌های رفتاری و مهارت‌های فکری)، ویژگی‌های شخصیتی (اعتمادبه‌نفس، برون‌گرایی و...) و نگرش و بینش (ارزش‌ها، اصول‌گرایی و...). هم‌چنین چهار خصوصیت تمایل به مدیریت کردن، توانایی برقراری ارتباط و درک متقابل، درستی و صداقت و تجربه شخص به‌عنوان مدیر از سایر ویژگی‌هایی است که برای مدیران ذکر کرده‌اند (خراسانی و همکاران به نقل از کنتز و همکاران، ۱۳۹۳).

فرمانده

فرمانده در لغت به معنای کسی که حکم و فرمان می‌دهد، آمده و در اصطلاح نظامی به کسی اطلاق می‌شود که چند واحد نظامی، در تحت فرمان او باشد (دهخدا، ۱۳۷۷). فرماندهی قدرتی است که به یکی از افراد عضو نیروهای مسلح، برای هدایت، هماهنگی و کنترل نیروهای نظامی واگذاری می‌شود (صبحی، ۱۳۷۶).

منظر و مکتب شهید سلیمانی

به منظور بررسی مکتب شهید سلیمانی، تعریف مجموعه‌ای از اعتقادات محکم و منسجم، رفتارهای مرتبط و نمودهای برخاسته از اعتقادات، خلیقات، و رفتار است، به گونه‌ای که از فرد شخصیتی الگو و جامع ارائه می‌کند (زارعی، ۱۳۹۸). البته باید دانست که مکتب شهید سلیمانی همان مکتب امامین انقلاب است، نه اینکه مکتبی جداگانه باشد. مکتب شهید سلیمانی خروجی راه اهل بیت است، یعنی آن چیزی که امام (ره) و مقام معظم رهبری برای انقلاب اسلامی که انقلاب امام زمان است، در گام دوم ترسیم کردند، حاج قاسم توانست نسخه امامین انقلاب را در این زمینه پیاده کند (دانشکده و پژوهشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه جامع امام حسین، ۱۳۹۹).

پیشینه پژوهش

علوی و اسماعیلی (۱۳۹۷) در پژوهشی باهدف شناخت وضع موجود تحقیقات انجام گرفته در زمینه فرماندهی مطلوب با استفاده از روش کیفی فراترکیب و روش آنتروپی شانون انجام داده‌اند، نهایتاً با تحلیل مقاله‌های برتر به شیوه‌ی کدگذاری باز، بعد از تحلیل ۸۴ کد، کدهای مشابه را در ۳۴ مقوله طبقه‌بندی کرده و همان ۳۴ مقوله را نیز در چهار طبقه‌ی اصلی: مؤلفه‌های معنوی، مدیریتی نظامی، رفتاری و فردی قرار داده‌اند که نتایج تحلیل ایشان، نشان می‌دهد که بعد معنوی، مؤثرترین عامل در فرماندهی و مدیریت مطلوب از دید اسلام و بیانات مقام معظم رهبری می‌باشد.

جدول ۱: مقولات و طبقه‌های الگو (علوی و اسماعیلی، ۱۳۹۶)

معنوی	ولایت مداری
	بصیرت
	پیروی از فرهنگ شهید و شهادت
	اقامه حق
	عدالت محوری
	دین‌داری
	اخلاص عمل
	ساده زیستی
نظامی	دشمن شناسی
	داشتن دانش نظامی
	حفظ اسرار نظامی
	قانون‌گرایی و رعایت سلسله‌مراتب
	اطاعت‌پذیری
	به‌کارگیری تجربیات دفاع مقدس
مدیریتی	تعالی آموزش مدیریت
	به‌کارگیری صحیح کارکنان
	نظارت و کنترل
	توسعه ارزش‌ها
	ارتباط مؤثر
	توسعه و پیشرفت
	برنامه‌ریزی
	تصمیم‌گیری
	رهبری
رفتاری و فردی	مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی
	صبر و استقامت
	وفاداری و امانت‌داری
	رعایت نظم و انضباط
	تعهد
	خلق خوش و مردمی بودن
	دوری از تجمل‌گرایی

دهقانی پوده و پشایی (۱۳۹۹) در مقاله‌ای که با عنوان «تدوین الگوی فرماندهی شهید سلیمانی» که با بررسی کتابخانه‌ای و با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون به نگارش درآورده اند، نهایتاً مکتب این شهید والامقام را در پنج بعد «معنوی و ارزشی»، «فردی و رفتاری»، «فرماندهی و مدیریتی»، «نظامی» «تأثیرگذاری (عملکردی)» دسته‌بندی کرده‌اند.

اسفندیاری و دهقان (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان «الگوی فرماندهی مطلوب از منظر فرماندهی کل قوا حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)» از داده‌های کتابخانه‌ای و مصاحبه حضوری با خبرگان و فرماندهان، ویژگی‌ها را دسته‌بندی کرده و با روش داده بنیاد و استخراج مدل مفهومی بر اساس تحلیل‌ها، الگوی پارادایمی را با استفاده از تمام مراحل پژوهش طراحی کرده و نهایتاً به این نتیجه می‌رسند که علاوه بر مواردی که در تمام ساختارهای دیگر ارتش‌های دنیا رعایت می‌شود، عناصری مانند آرمان‌خواهی، فضائل اخلاقی، توجه به استحکام ساخت درون و اقتدار درون‌زا، عدالت و مساوات، دشمن‌شناسی و ساده زیستی، نهفته است که از مختصات نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است.

محمدظاهری (۱۳۹۹) در پژوهش کاربردی اکتشافی خود تحت عنوان «ارائه الگوی مدیریتی تراز انقلاب، برای مدیران عالی جمهوری اسلامی، مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سلیمانی» با استفاده از تحلیل مضمون، به ۴۴ مضمون پایه، ۱۷ مضمون سازمان دهنده و ۶ مضمون فراگیر رسیده است که در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۲. مضمون‌های مشخص شده از داده‌ها (محمد ظاهری، ۱۳۹۹)

مضمون پایه	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
هوش و ذکاوت، تدبیر، دانش تخصصی قوی، بارآراده، بانگیزه، شجاعت، صبوری، امیدواری، اعتماد به نفس، امانت داری، چهره نافذ، بیان نرم و قوی، خلاقیت، تواضع، خستگی ناپذیری، مهربانی، صمیمیت، قاطعیت، استحکام شخصیت	شایستگی‌های تخصصی شایستگی‌های جسمی و روان‌شناختی	زمینه‌های فردی
توکل بر خدا، شهادت‌طلبی، بی‌تعلقی به دنیا، اخلاص، عشق به اهل‌بیت، تفکر عاشورایی، ایثار، عدالت‌خواهی	تفکر توحیدی، معنویت، التزام نسبت به اهل‌بیت	مبانی اعتقادی
برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، میدانی بودن، رهبری، وجدان کاری، مشورت‌پذیری، تأکید هم‌زمان بر هدف و شرعی بودن راه تحقق آن، مریبگری، تفکر سیستمی، خودارزیابی، عمل‌گرایی، مسئولیت‌پذیری، دانش محوری	شایستگی‌های تخصصی و علمی شایستگی‌های ارتباطی شایستگی‌های ادراکی	زمینه‌های شغلی
ولایت‌مداری، انقلابی‌گری، استکبارستیزی، وحدت‌آفرینی، بصیرت، دشمن‌شناسی، شناخت درست از مصلحت‌ها	تفکر انقلابی التزام نسبت به ولایت‌فقیه خردورزی عزت ملی	مشی سیاسی
مردمی بودن، احترام به طبقه مستضعف، التزام به سبک زندگی اسلامی ایرانی، پرهیز از شعارزدگی، شهرت‌گریزی، مبارزه با غرب‌زدگی، احترام به خانواده و شجاعت اخلاقی	ارزش محوری پرورش فضیلت‌ها انسان‌سازی مهرورزی	مشی فرهنگی
نهی از اقتصاد نفتی، ساده‌زیستی، اولویت منافع ملی بر شخصی، تأکید بر ظرفیت‌های داخلی و رونق تولید	التزام نسبت به اقتصاد مقاومتی ساده‌زیستی	مشی اقتصادی

و در ادامه برای پاسخ به سؤال اثرگذارترین و اثرپذیرترین بُعد در سبک مدیریتی شهید سلیمانی، با استفاده از پرسشنامه‌های ماتریسی تکمیل‌شده توسط خبرگان و تحلیل آن با روش ساختاری تفسیری به روش میک میک جهت تعیین اثرگذاری و اثرپذیری متغیرها، نهایتاً از میان ابعاد شش‌گانه فوق اثرگذارترین بُعد بر سبک مدیریتی این شهید را، مبانی اعتقادی وی ذکر می‌کند.

ضمانهی و حجر گشت (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «طراحی و تبیین الگوی فرماندهی (رهبری) سردار شهید حسن باقری» با استفاده از روش تحقیق اکتشافی و روش تحلیلی تحلیل مضمون‌ها، عوامل کلیدی مؤثر بر الگوی فرماندهی شهید حسن باقری را شناسایی و با طراحی الگوی مفهومی آن، مؤلفه‌ی خدامحوری را دارای بیشترین تأثیر بر سایر مؤلفه‌ها دانست.

با جمع بندی مطالعه‌ی پیشینه‌ها مشخص می‌شود که ویژگی‌های اخلاقی و اعتقادی در ترسیم همه‌ی این الگوها مورد توجه قرار گرفته و حتی بعد معنوی، مبانی اعتقادی و خدامحوری که هر سه از ویژگی‌های اخلاقی و اعتقادی محسوب می‌شوند اثر گذارترین مؤلفه از سایر مؤلفه‌ها در الگوهای فرماندهی و مدیریتی ذکر شده‌اند.

روش شناسی پژوهش

در این پژوهش جهت شناسایی الگوهای اخلاقی و اعتقادی مدیران مکتب شهید سلیمانی، بر اساس روش کتابخانه‌ای (سخنرانی‌ها، کتاب‌ها و یادداشت‌های شهید سلیمانی)، بیانات حضرت امام خامنه‌ای راجع به فرماندهان شهید و همچنین مصاحبه‌های افراد صاحب نظر اطلاعات جمع‌آوری شده و برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمونی استفاده شده است. تحلیل مضمون یکی از راهبردهای پژوهشی کیفی به شمار می‌آید (ضمانی و حجرگشت ۱۴:۱۳۹۴). تحلیل مضمون فرایندی برای تحلیل اطلاعات کیفی است، لذا تحلیل مضمون فقط یک روش کیفی نیست، بلکه فرایندی است که می‌تواند در اکثر روش‌های کیفی به کار رود، هم‌چنین این روش امکان تبدیل اطلاعات کیفی به کمی را هم می‌دهد (بویاتزیس ۱۹۹۸).

در این مرحله بعد از بررسی داده‌های موجود و استخراج کدها، مضمون‌های پایه و مضمون‌های سازمان دهنده، با استفاده از بیانات، سخنرانی‌ها و یادداشت‌ها، کتاب‌ها و مصاحبه‌ها، ویژگی‌های اخلاقی و معنوی فرماندهان شهید شناسایی شدند، نهایتاً داده‌های موجود با استفاده از روش تحلیل مضمون، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در گذشته ذکر کردیم برای ارائه الگوی اخلاقی و اعتقادی مدیران از طریق شناسایی ویژگی‌های فرماندهان شهید بیانات و خاطرات مقام معظم رهبری، سخنرانی و یادداشت‌های شهید سلیمانی و مصاحبه و یادداشت‌های افراد صاحب نظر استفاده شده است که منابع همه‌ی آن‌ها در جدول شماره ۳ ارائه می‌شود.

جدول شماره ۳. اسناد و منابع مورد بررسی

منبع	اسناد
پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، khamenei.ir	بیانات و خاطرات مقام معظم رهبری شامل: بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۷۳/۱۱/۹ بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۸۸/۱۲/۳ خاطره دیدار مقام معظم رهبری با پدر شهید کاوه، ۱۳۹۸/۱۲/۲۵
	مصاحبه و یادداشت‌های افراد صاحب‌نظر شامل: مصاحبه‌ی سردار نوعی اقدم ۱۳۹۸/۱۲/۲۷ مصاحبه سردار رضایی ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ یادداشت آقای احمد دهقان ۱۳۹۳/۱۲/۳ مصاحبه حجت‌الاسلام احمد سالک ۱۳۹۸/۱۰/۲۹ مصاحبه با سرتیپ خلبان حبیب بقائی ۱۳۹۳/۱۰/۱۵ مصاحبه با حاجیه‌خانم فاطمه جلیلی ۱۳۹۰/۱۰/۱
دانشکده و پژوهشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه جامع امام حسین، mgt.ihu.ac.ir	سخنرانی‌ها و یادداشت‌های شهید سلیمانی شامل: سخنرانی شهید سلیمانی در یادواره شهدای ملایر سخنرانی شهید سلیمانی هفته دفاع مقدس اصفهان سخنرانی شهید سلیمانی در یادبود شهید نصیری سخنرانی شهید سلیمانی در یادواره شهید حسین پور سخنرانی شهید سلیمانی در سالگرد شهادت عماد مغنیه سخنرانی شهید سلیمانی در یادواره فرماندهان شهید لشگر ۲۷ رسول‌الله یادداشت شهید سلیمانی در کتاباطلس لشگر ۴۱ ثارالله
	مصاحبه حجت‌الاسلام علی شیرازی ۱۳۹۹/۷/۱۴ کتاب من قاسم سلیمانی هستم سرباز ولایت

یافته‌های پژوهش

پس از بررسی خاطرات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، سخنرانی‌ها و یادداشت‌های شهید سلیمانی درباره‌ی فرماندهان شهید و هم‌چنین کتاب‌ها و مصاحبه‌های افراد صاحب‌نظر، با مطالعه‌ی دقیق در متن‌ها، تمامی مفاهیم و نکات کلیدی به‌عنوان مضمون پایه شناسایی شدند که در جدول شماره ۴ ارائه می‌شود.

جدول شماره ۴. مضمون‌های نای استخراج‌شده از خاطرات، سخنرانی‌ها، یادداشت‌ها و کتاب‌ها

مضمون پایه	منابع	جملات
زندگی ساده	بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۷۳/۱۱/۹	این سرداران شهید... در زمان حیات خود به‌طور عمد زندگی ساده و بی‌آلایشی داشتند.
پیروزی بر تمایلات نفسانی		توانستند با فائق آمدن بر لذات مادی و تمایلات نفسانی توانستند راه کسب افتخار را برای خود و نیروی هوایی هموار کنند.
جامع‌الاطراف	بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۸۸/۱۲/۳	شخصیت جامع‌الاطرافی که مثلاً فرماندهی تپ می‌شود.
معنویت ادب توجه و ذکر خودساختگی	خاطره دیدار مقام معظم رهبری با پدر شهید کاوه، ۱۳۹۸/۱۲/۲۵	از لحاظ معنوی، اخلاق، ادب، تربیت، توجه و ذکر، یک انسان جوان اما برجسته بود
دوستی و رفاقت		شهید کاوه حقیقتاً خوب ساخته شد.
رهبان الیل اسد النهار		از لحاظ نظم اداره‌ی واحد... دوستی و رفاقت با عناصر لشکر.
مساوات و برابری	سخنرانی شهید سلیمانی در یادواره شهدای ملایر	رهبان اللیل و اسد النهار غالباً توی همین بچه‌هایند، توی همین جوآن‌هایند.
جلودار خطرپذیر	سخنرانی شهید سلیمانی هفته دفاع مقدس اصفهان	هیچ امتیاز و رتبه‌ی تفکیک‌کننده‌ای نبود.
خدمت صادقانه وفای صادقانه	سخنرانی شهید سلیمانی در یادبود شهید نصیری	یکی از ویژگی‌های دوران دفاع مقدس که فقط منحصر به‌به دفاع مقدس نیست، در هر دوره‌ای می‌تواند اثرگذار باشد، این بود که فرماندهان ما، جلودار بودند، خطرپذیر بودند.
		که فرمانده ارشد بزرگی، در یک جایگاه بلند نظام و ژنرال برجسته‌ای در سنین بالای پنجاه سال، تفنگ به دست بگیرد و در جلوی دشمن، در محاصره بجنگد، این فرصت‌طلبی نیست، این خدمت صادقانه و وفای

		صادقانه است.
فداکاری	سخنرانی شهید سلیمانی در یادواره شهید حسین پور	چه چیزی حکومت امیرالمؤمنین را در جامعه‌ی خودش، امیرالمؤمنین با آن همه ذکاوت، شجاعت و بصیرتش دچار مشکل کرد، نبود انسان‌های فداکار.
ایمان تواضع اهتمام به تعلیم و تربیت	سخنرانی شهید سلیمانی در سالگرد شهادت عماد مغنیه	ایمان او پیوسته یک حریمی بین عمل و اقدام او ایجاد می‌کرد من ندیدم او یک‌بار عملیاتی را تعریف بکند که بخواهد محوریت خود را و خود را و منیت خود را در آن مطرح کرده باشد ما در عالم شیعه و سنی نداریم که جایی جهاد بوده باشد و مجاهدین پای درس عماد نبوده باشند، اما به‌رغم این، او مثل یک شاگرد و یک عالم نیازمند از تجربه‌ی دیگران استفاده می‌کرد.
صمیمیت	سخنرانی شهید سلیمانی در یادواره فرماندهان شهید لشکر ۲۷ رسول‌الله	خصوصاً این رفاقت بسیار صمیمی که بین شهید کاظمی و شهید باکری وجود داشت، آن‌ها خیلی باهم رفیق بودند، رفاقت‌های زمان جنگ چیز عجیبی بود.
عرفان	یادداشت شهید سلیمانی در کتاباطلس لشکر ۴۱ نثارالله	فرماندهان شهید، شجاع و عارفی همانند میر حسینی.
اخلاص ارادت به اهل بیت ولایت مداری شجاعت	مصاحبه‌ی سردار نوعی اقدم ۱۳۹۸/۱۲/۲۷	صد درصد معلوم بود کارشان برای رضای خداست سومین ویژگی‌شان ادبیات اشک، عشق و توسل به اهل بیت (علیهم‌السلام) است. آقا مهدی ذوب در ولایت بود من هیچ موقع احساس نکردم که این دو بزرگوار، در شرایط بحرانی و سخت میدان جنگ، بترسند.
الفت و برادری	مصاحبه سردار رضایی ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	ویژگی سوم افت و برادری است که در این مدیریت به وجود می‌آید، یعنی عاطفه، برادری، اعتماد کردن به همدیگر در این مدیریت، خیلی اوج می‌گیرد

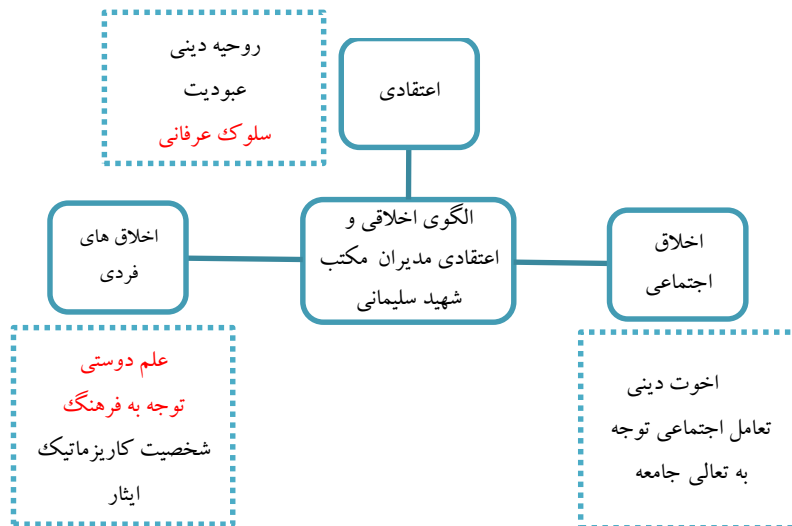
تعهد و اعتقاد دینی	یادداشت آقای احمد دهقان ۱۳۹۳/۱۲/۲۳	او فرماندهی در میدان جنگ را، با تعهد و اعتقاد دینی درهم آمیخت.
علم دینی صبر نظم	مصاحبه حجت الاسلام احمد سالک ۱۳۹۸/۱/۲۹	دانای به مسائل معرفتی و دینی بود.
		ویژگی سوم بسیار صبور بود.
		شهید صیاد منظم بود
حسن خلقی	مصاحبه با سر تیپ خلبان حبیب بقائی ۱۳۹۳/۱۰/۱۵	بسیار خوش اخلاق، خوش برخورد و مهربان بودند.
اهمیت به نماز رأفت محبت به اطرافیان کمک به مستمندان	مصاحبه با حاجیه خانم فاطمه جلیلی ۱۳۹۰/۱۰/۱	حسن آقا از اول جوانی به نماز اول وقت و نماز جماعت، خیلی علاقه داشت.
		خیلی رئوف بود، یک داد سر کسی نمی زد.
		به اطرافیان بسیار محبت می کرد، به من خیلی محبت داشت. در زندگی ذره ای از کمک به مستضعفان، غفلت نمی کرد
بصیرت افزایی مطالعه فراوان توجه به کارهای فرهنگی هنری ارتباط با علما	مصاحبه حجت الاسلام علی شیرازی ۱۳۹۹/۷/۱۴	و قتش را برای آشنایی مردم دنیا با اسلام، انقلاب اسلامی، اندیشه امام، ولایت و مقام معظم رهبری گذاشته بود.
		نکته بعد در مورد ایشان این است که حاج قاسم بسیار کتاب می خواند حاج قاسم درباره مباحث هنری و ساخت فیلم هم تلاش می کرد.
		یکی از علمایی که سردار با او در ارتباط بود سید کمال موسوی بود. کسی که امام با او جلسه خصوصی ۲ نفره داشت و مباحث معنوی و عرفانی را باهم مطرح می کردند.
صرفه جویی	کتاب من قاسم سلیمانی هشتم سرباز ولایت	صرفه جویی می کرد چون می دانست در جایش خرج می شود

پس از جمع آوری مضمون های پایه، با تحلیل آن ها مضمون های سازمان دهنده را استخراج نمودیم، سپس با تحلیل مضمون های سازمان دهنده، مضامین فراگیر را استخراج نمودیم که در جدول شماره ۵، ارائه می شود.

جدول شماره ۵. تحلیل مضمون‌ها و استخراج مضمون‌های فراگیر

مضمون‌های پایه	مضمون‌های سازمان دهنده	مضمون‌های فراگیر
ایمان+اخلاص+ولایت مداری+تعهد و اعتقاد دینی	روحیه دینی	اعتقادی (باورها)
اهتمام به نماز+توجه و ذکر+ معنویت+ عرفان	عبودیت	
پیروزی بر تمایلات نفسانی+ خودساختگی+ رهبان الیل+ اسد النهار	سلوک عرفانی	
اهتمام به تعلیم و تربیت+ علم دینی	علم دوستی	
توجه به کارهای فرهنگی و هنری+ مطالعه فراوان	توجه به فرهنگ	اخلاق (رفتارهای) فردی
صبر+ شجاعت+ جلوداری و خطرپذیری+ نظم+ جامع‌الاطراف	شخصیت کاریزماتیک	
صرفه‌جویی+ زندگی ساده+ فداکاری+ خدمت و وفای صادقانه	ایثار	
صمیمیت+ دوستی و رفاقت + مساوات و برابری+ الفت و برادری	اخوت دینی	اخلاق (رفتارهای) اجتماعی
رأفت+ حسن خلق+ صبر	تعامل اجتماعی	
کمک به مستمندان+ بصیرت افزایی جامعه	توجه به تعالی جامعه	

بر اساس تجزیه و تحلیل، ابعاد اخلاقی و اعتقادی مدیران مکتب شهید سلیمانی در شکل ۱ ارائه می‌شود.

شکل ۱. ابعاد اخلاقی و اجتماعی مدیران مکتب شهید سلیمانی

نتیجه گیری و پیشنهادها

الف. نتیجه گیری

مدیران جامعه که از ارکان اساسی تحول و تنزیه جامعه می باشند، نیازمند الگوی اخلاقی و اعتقادی بوده که با استفاده از آن الگو زمینه های تحول خود و جامعه را فراهم کنند، در مکتب شهید سلیمانی هم به ارائه الگو برای مدیران توجه شده و با استفاده از سخنرانی های شهید سلیمانی مشخص شد که فرماندهان شهید الگوی مدیران امروز می باشند. در ادامه با استفاده از خاطرات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، سخنرانی و یادداشت های شهید سلیمانی و مصاحبه ها و یادداشت های افراد صاحب نظر با روش تحلیل مضمون، به ۳۹ مضمون پایه رسیده و با استخراج ۱۰ مضمون فراگیر، نهایتاً به سه مضمون سازمان دهنده که ابعاد اخلاقی و اجتماعی مدیران را نشان می دهد رسیدیم که در شکل ۱، تحت عنوان ابعاد اخلاقی و اجتماعی مدیران مکتب شهید سلیمانی ارائه شده است.

بر اساس این الگو:

الف) بعد اعتقادی (شامل روحیه دینی، عبودیت و سلوک عرفانی)

ب) بعد اخلاق فردی (شامل علم دوستی، توجه به فرهنگ، شخصیت کارزماتیک و ایثار)
ج) اخلاق اجتماعی (شامل اخوت دینی، تعامل اجتماعی و توجه به تعالی جامعه) است.
ملاحظه می‌شود که این مقاله مطالب مهم و قابل توجهی پیرامون ویژگی‌های اخلاقی و اعتقادی فرماندهان شهید ارائه کرده و با بیان آن‌ها الگوی کامل و جامعی را از منظر شهید سلیمانی برای مدیران جامعه ترسیم کرده است، همچنین با بررسی پیشینه‌های تحقیق و پژوهش‌هایی که در زمینه ارائه الگوی فرماندهی شهید سلیمانی و فرماندهان نظامی توسط علوی و اسماعیلی (۱۳۹۷)، دهقانی پوده و پاشایی (۱۳۹۹)، اسفندیاری و دهقان (۱۳۹۳) و ضماهنی و حجر گشت (۱۳۹۴) انجام شده تأیید کننده‌ی نتایج مقاله حاضر در بخش اخلاقی و اعتقادی است، همچنین در مقالات مذکور فقط به سبک فرماندهی و الگوی فرماندهی نظامی تأکید شده و تنها پژوهش محمدظاهری (۱۳۹۹) به دنبال دست یافتن به الگوی مدیریتی با استفاده از سبک مدیریتی شهید سلیمانی بوده در حالیکه مقاله حاضر با نوآوری خاصی برای ارائه الگوی اخلاقی و اعتقادی مدیران، به جستجوی مدیران نمونه و برجسته از منظر شهید سلیمانی پرداخته و فرماندهان شهید را به‌عنوان مدیران نمونه از منظر شهید سلیمانی ارائه کرده و با پرداختن به ابعاد اخلاقی و اعتقادی فرماندهان شهید، ویژگی‌های اخلاقی و اعتقادی را در زندگی فرماندهان شهید نه فقط شهید سلیمانی جستجو کرده و در نهایت به نظر می‌رسد این مقاله توانسته پاسخ کامل و جامعی به سؤال مقاله که «الگوی مدیران مکتب شهید سلیمانی چه کسانی هستند و ویژگی‌های اخلاقی و اعتقادی آنان چیست؟» می‌باشد ارائه کند.

ب. پیشنهاد

- استفاده از ویژگی‌های ذکر شده به‌عنوان ملاک در انتخاب مدیران و واگذاری مسئولیت‌ها.
- استفاده و تلاش مدیران جهت ایجاد و پرورش این ویژگی‌ها در وجود خود و مجموعه‌ها.
- توجه ویژه به اعتقادات و اخلاقیات مدیران به‌عنوان رکنی اساسی در تحول و تنزیه جامعه.

منابع فارسی

- اسفندیاری صفا، خسرو و دهقان، حبیب‌الله (۱۳۹۴)، الگوی فرماندهی مطلوب از دیدگاه اسلام و بیانات مقام معظم فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی) با رویکرد فراترکیب، فصلنامه مدیریت نظامی، س هجدهم، ش ۱: ۱-۱۸ پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری (۱۳۹۸). گفتگویی به مناسبت سالگرد شهید باکری. <https://farsi.khamenei.ir/others-dialog?id=45162>
- پورکریمی، جواد و صداقت، مریم (۱۳۹۳)، تبیین رابطه‌ی شایستگی با سبک رهبری تحول آفرین مدیران در سازمان‌های پژوهشی، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین (ع)، س ششم، ش ۱: ۲۲۲-۲۰۱.
- خراسانی، اباصلت؛ زاهدی، حسین و کمیزی، اکبر (۱۳۹۳)، طراحی و تدوین مدل شایستگی مدیریت کسب‌وکار، فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی، س اول، ش ۳: ۱-۲۱.
- خلعبری، حسام‌الدین و صدارت، فریبا (۱۳۹۳)، ویژگی‌های شخصیتی مدیر از منظر قرآن و نهج‌البلاغه، فصلنامه -سراج منیر، س پنجم، ش ۱۶: ۸۷-۱۰۸.
- دانشکده و پژوهشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه جامع امام حسین (۱۳۹۹). بانک اطلاعاتی شهید حاج قاسم سلیمانی. <http://mgt.ihu.ac.ir/index.jsp?fkeyid=&siteid=85&pageid=8529>
- دهقانی پوده، حسین و پاشایی هولاسو، امین (۱۳۹۹)، تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی، نشریه علمی مدیریت اسلامی، س بیست و هشتم، ش ۲: ۱۳-۳۷.
- زارعی، سعد الله (۱۳۹۸)، کنکاشی مقدماتی در مکتب شهید سلیمانی، فصل‌نامه مطالعات راهبردی جهان اسلام، س بیستم، ش ۳: ۵-۲۵.
- صائمیان، صدیقه (۱۳۹۳)، شناسایی عوامل مؤثر بر شایستگی‌های برند شخصی در حوزه سرمایه‌های انسانی، فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی، س اول، ش ۳: ۱۳۱-۱۵۳.
- صبحی، حسن (۱۳۷۶)، رهبری مدیریت و فرماندهی نظامی، تهران، انتشارات دانشگاه امام حسین.
- ضمأهانی، مجید و حجرگشت، سعید (۱۳۹۴)، طراحی و تبیین الگوی فرماندهی (رهبری) سردار شهید حسن باقری، فصلنامه مطالعات مدیریت نظامی، س دهم، ش ۴: ۵۸۴-۶۰۷.
- ظاهری محمد، محمد (۱۳۹۹)، ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی، نشریه علمی مدیریت اسلامی، س بیست و هشتم، ش ۱: ۲۱-۴۶.
- گرگانی، تقی (۱۳۹۰)، نقش‌ها و وظایف و ویژگی‌های مدیر در آیین مدیریت قرآن با نگرشی بر جزء ۷ تا ۹ قرآن کریم و تاسی از نهج‌البلاغه، فصلنامه علمی پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی، س دوم، ویژه‌نامه مدیریت قرآنی، ۷۵-۹۰.

کد اختصاصی: ۹۹۲۰۱-۷۱۸۹۳

International Conference on The Second Phase of the Islamic Revolution : دومین همایش بین المللی گام دوم انقلاب اسلامی :

The School of **Martyr Soleimani** ;

مکتب شهید سلیمانی

A Model for Training Jihadi Civilization-Making Managers

الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز

منابع انگلیسی

Boyatzis, R.E. (1998). Transforming qualitative information: thematic analysis and code development. Sage.

Khamenei.ir

Mgt.i.hu.ac.ir

